

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตาม
ความคิดเห็นของสถาบันบริการสารสนเทศในเขตกรุงเทพมหานคร
Desirable Characteristics of Undergraduates Program in Information
Management as Perceived by Information Service Centers
in Bangkok Metropolitan Area

ศิริกาญจน์ โปธิ์เขียว*

Sirigarn Phokheaw*

เนตร โปธิ์เขียว**

Natr Phokheaw**

อภิญา หนูมี ***

Apinya Noomee***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามความคิดเห็นของสถาบันบริการสารสนเทศในเขตกรุงเทพมหานคร และคุณลักษณะปัจจุบันและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานในสถาบันบริการสารสนเทศทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 306 คน 2) กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารในสถาบันบริการสารสนเทศ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สถาบันบริการสารสนเทศในเขตกรุงเทพมหานคร มีความต้องการบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ จำนวน 114 คน และมีแผนรับในปี 2560 มากที่สุดจำนวน 82 หน่วยงาน นอกจากนี้ยังพบว่าหน่วยงานมีแผนรับบัณฑิตแต่ไม่ระบุปีงบประมาณ จำนวน 42 หน่วยงาน สอดคล้องกับ

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

* Information Management Humanities and Social Sciences BansomdejchaoprayaRajabhat University

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

** Information Management Humanities and Social Sciences BansomdejchaoprayaRajabhat University

*** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

*** Information Management Humanities and Social Sciences BansomdejchaoprayaRajabhat University

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดโรงเรียน และหอสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่มีความต้องการรับบรรณารักษ์ 2) คุณลักษณะปัจจุบันของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ คือ 1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 3. ด้านความรู้ 4. ด้านทักษะทางปัญญา และ 5. ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ แต่หน่วยงานต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับ คือ 1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2. ด้านความรู้ 3. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 4. ด้านทักษะทางปัญญา และ 5. ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตในด้านคุณธรรม จริยธรรมเป็นอันดับสูงสุด

ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะว่าบัณฑิตควรมีความรู้ด้านวิชาชีพ (การจัดการสารสนเทศ) จำนวน 12 แห่ง รองลงมา คือ มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนจำนวน 10 แห่ง ด้านคุณธรรม จริยธรรม กฎหมาย จรรยาบรรณในวิชาชีพ จำนวน 9 แห่ง ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ/การผลิตสื่อประเภทต่างๆ จำนวน 7 แห่ง ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จำนวน 6 แห่ง ด้านการบริหารจัดการและการปฏิบัติงาน และด้านการบริการและกิจกรรม เท่ากันจำนวน 5 แห่ง สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตในด้านความรู้เป็นอันดับสูงสุด

คำสำคัญ : คุณลักษณะที่พึงประสงค์ บัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ สถาบันบริการสารสนเทศในเขตกรุงเทพมหานคร

Abstract

The purposes of this research were to study the qualification requirement of Bachelor degree graduate in Information Management Program according to Information Service Centers in Bangkok' perspectives and their desirable characteristics through 5 Thai Qualifications Framework for Higher Education. The samplings were divided into 2 groups: 1) Quantitative group consist of 306 administrators or staffs both in civil and private Information Service Centers and 2) Qualitative group consist of 5 purposive administrators of Information Service Centers. The research instruments were questionnaires and semi-structure in-depth interviews. The quantitative data were analyzed by Means and Standard Deviation, and Content analysis used for the qualitative data.

The results were as follows; 1) The number librarians needed according to Information Service Centers in Bangkok' perspectives were 114 under 82 organizations recruitment plan at most in the year 2560 and there were others 42 organizations without any recruitment year plans of which the librarians were needed relevant to the qualitative information from the National Library, school and Academic libraries, as well. 2) The desirable characteristics at present through 5 Thai Qualifications Framework for Higher Education as a whole of Bachelor degree graduate in Information Management Program

were at high level range from highest as follows; 1.Ethics and Moral, 2.Interpersonal Skills and Responsibility, 3.Knowledge, 4.Cognitive Skills, 5.Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills, however, desirable characteristics of undergraduate students were at the most range from highest were 1.Ethics and Moral, 2.Knowledge, 3.Interpersonal Skills and Responsibility, 4.Cognitive Skills, and 5.Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills, which relevant to the qualitative information, student's ethics and morals were needed at the highest level.

The recommendation for desirable characteristics of undergraduate students: The majority of questionnaires, students' professional knowledge (Information Management) were required from 12 organizations were; English and Asian languages from 10; morals, ethics, politics, career disciplines from 9; information technology/ media production from 7; Interpersonal Skills and Responsibility from 6; administration management and working from 5, the same as services and activities relevant to the qualitative information, students' knowledge at the highest level.

Keywords : Desirable Characteristics, Undergraduate Students in Information Management Program, Information Service Centers in Bangkok Metropolitan Areas

บทนำ

เนื่องจากผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบของการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในงานห้องสมุด ทำให้ผู้ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดหรือสถาบันบริการสารสนเทศซึ่งมีชื่อเรียกตำแหน่งงานที่หลากหลาย เช่น บรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ นักจัดการสารสนเทศ เป็นต้น จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทัศนคติ ลักษณะการปฏิบัติงาน และด้วยเหตุนี้จึงได้มีการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของบรรณารักษ์หรือนักสารสนเทศที่พึงประสงค์ขึ้นเพื่อกำหนดความรู้พื้นฐานหรือความรู้เฉพาะด้านที่ควรมี เพื่อเป็นมาตรฐานหรือเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานในสถาบันบริการสารสนเทศ โดยคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงานในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศที่สำคัญ ได้แก่ การมีความรู้และทักษะเฉพาะสาขาวิชา มีความสามารถในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความรู้เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตเว็บไซต์มีเดียเทคโนโลยีดิจิทัลและทักษะเกี่ยวกับกระบวนการทำสื่อดิจิทัล เป็นต้น

เนื่องจากบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การดำเนินงานของสถาบันบริการสารสนเทศ มีสื่อสารสนเทศที่หลากหลายขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเข้ามาให้บริการมากขึ้น เพื่อตอบรับกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันบริการสารสนเทศ สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นหน่วยงานที่ผลิตบัณฑิตเพื่อประกอบอาชีพในสังคม จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนให้ทันกับบริบทของสังคม ซึ่งส่งผลให้สาขาวิชาต้องปรับเปลี่ยนชื่อเรียกสาขาวิชา และเนื้อหาให้สอดคล้องกัน เริ่มตั้งแต่บรรณารักษศาสตร์สารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ และการจัดการสารสนเทศ ตามลำดับ โดยมีการบูรณาการเข้ากับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการกับสารสนเทศที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดเก็บ รวบรวม หรือเผยแพร่สารสนเทศ นอกจากการปรับเปลี่ยนชื่อสาขาวิชาตามบริบทของสังคมแล้ว สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศยังจำเป็นต้องศึกษาความต้องการของบัณฑิตในสถาบันบริการสารสนเทศทั้งในหน่วยงานของรัฐและเอกชน

ซึ่งจากงานวิจัยพบว่าความต้องการบัณฑิตทางการจัดการสารสนเทศทั่วประเทศในปี 2555มีความต้องการร่วม 700 อัตราโดยแต่ละหน่วยงานมีความต้องการผู้ที่มีวุฒิการศึกษาทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์หน่วยงานละ 1-2 คน (กลุ่มวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, 2555)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานกำกับและส่งเสริมการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาจึงได้ดำเนินการโครงการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF:HEd) เพื่อเป็นเครื่องมือนำไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของนักศึกษา ซึ่งเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒิแต่ละคุณวุฒิ และสื่อสารให้สังคม ชุมชน รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศเข้าใจได้ตรงกันและเชื่อมั่นถึงผลการเรียนรู้ที่บัณฑิตได้รับการพัฒนาว่ามีมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงกันได้กับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, สมสุข ธีระพิจิตร และวิชญ์เชาว์ดำรง, 2554) อาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาวิชาชีพที่ต้องปฏิบัติงานในสถาบันบริการสารสนเทศนอกจากจำเป็นต้องรู้เท่าทันและใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ ยังต้องมีคุณสมบัติที่สนองความต้องการตลาดแรงงานด้วย โดยบัณฑิตที่จบไปส่วนใหญ่จะปฏิบัติงานในห้องสมุดที่มีชื่อเรียกแตกต่างกัน เช่น ห้องสมุด หอสมุด ศูนย์บรรณสาร ศูนย์เอกสาร เป็นต้น ดังนั้นหลักสูตรที่จัดสอนจะต้องมีการพัฒนาเพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงานและความก้าวหน้าทางวิทยาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังต้องปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาเพื่อสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันบริการสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความต้องการบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามความคิดเห็นของสถาบันบริการสารสนเทศในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ศึกษาคุณลักษณะปัจจุบันของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน
3. ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานในสถาบันบริการสารสนเทศทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวนทั้งสิ้น 422 แห่ง โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ตามประเภทของสถาบันบริการสารสนเทศที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้
 - 1.1 หอสมุดแห่งชาติ จำนวน 1 แห่ง
 - 1.2 ห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ เขต 2 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนเอกชน (สามัญศึกษา และนานาชาติ) และโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย จำนวน 212 แห่ง (รายชื่อโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร, 2559, ออนไลน์)

1.3 ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและเอกชน จำนวน 29 แห่ง (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานวิทยทรัพยากร, ม.ป.ป., ออนไลน์)

1.4 ห้องสมุดเฉพาะและศูนย์สารสนเทศ จำนวน 130 แห่ง (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. ทำเนียบนามห้องสมุดในประเทศไทย, ม.ป.ป., ออนไลน์)

1.5 ห้องสมุดประชาชน จำนวน 50 แห่ง (ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร, 2551, ออนไลน์)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานในสถาบันบริการสารสนเทศทั้งของภาครัฐและเอกชน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากตารางสำเร็จรูปของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 306 แห่ง (จากประชากร 422 แห่ง) แห่งละ 1 คน ได้รับคืนมา 268 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 87.58

2.2 กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารในสถาบันบริการสารสนเทศทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงที่สามารถให้ข้อมูลในประเด็นที่กำลังศึกษาวิจัยเป็นอย่างดี (Key Informant) (ศัพทานุกรมการวิจัยทางประชากรและสังคม, 2558, ออนไลน์) โดยเลือกจากประเภทของสถาบันบริการสารสนเทศประเภทละ 1 คน ได้จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured In-depth Interview) ดังรายละเอียด

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามประเภทของสถาบันบริการสารสนเทศ 5 ประเภท ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามความคิดเห็นของสถาบันบริการสารสนเทศ 5 ประเภท ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ และแบบเติมคำลงในช่องว่าง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ (TQF) 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบปลายเปิด

2. แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับ แนวโน้มความต้องการของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามความคิดเห็นของสถาบันบริการสารสนเทศ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศที่สำคัญ 5 ด้าน ตำแหน่งงานที่ต้องการ อัตราค่าจ้างในการรับบรรณารักษ์ และเส้นทางความก้าวหน้าทางวิชาชีพบรรณารักษ์ในหน่วยงาน เป็นการสัมภาษณ์แบบปฏิสัมพันธ์ (interactive interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุด และลึกที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 268 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติงาน/พนักงาน จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 51.49 และน้อยที่สุด คือ ครูบรรณารักษ์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.87 ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 45 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 40.66 และมีอายุน้อยที่สุดระหว่าง 20-25 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.24 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 80.20 เพศชายจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 19.80 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 54.85 และน้อยที่สุดมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.37 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 46.65 และปฏิบัติงานในห้องสมุดแห่งชาติน้อยที่สุดจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.37 และส่วนใหญ่สังกัดภาครัฐ จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 79.85 และสังกัดในกำกับของรัฐน้อยที่สุดจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.37

ตอนที่ 2 ความต้องการบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามความคิดเห็นของสถาบันบริการสารสนเทศในเขตกรุงเทพมหานคร

บัณฑิตที่มีวุฒิการศึกษาสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศของสถาบันบริการสารสนเทศในเขตกรุงเทพมหานครมีจำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 81.72 และบัณฑิตที่ไม่มีวุฒิการศึกษาสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศมีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 18.28 บัณฑิตที่มีวุฒิการศึกษาสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศส่วนใหญ่สังกัดในภาครัฐจำนวน 685 คน คิดเป็นร้อยละ 78.10 และสังกัดรัฐวิสาหกิจน้อยที่สุดจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 3.54

หน่วยงานส่วนใหญ่มีความต้องการบัณฑิตที่มีวุฒิการศึกษาสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศเข้าปฏิบัติงานในสถาบันบริการสารสนเทศจำนวน 188 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 70.15 และไม่ต้องการจำนวน 80 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 29.85 และมีแผนรับในปี 2560 มากที่สุดจำนวน 82 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 43.62 และมีแผนรับน้อยที่สุดในปี 2563 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.79 นอกจากนี้ยังพบว่าหน่วยงานมีแผนรับบัณฑิตแต่ไม่ระบุปีงบประมาณ และจำนวนที่ต้องการรับ 42 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 22.34 และหน่วยงานมีความต้องการบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศมากที่สุดในปี 2560 จำนวน 109 คน และต้องการน้อยที่สุดในปี 2563 จำนวน 13 คน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุชื่อสถาบันการศึกษาที่ต้องการจำนวน 161 แห่ง และไม่ระบุชื่อสถาบันจำนวน 35 แห่ง

ตอนที่ 3 คุณลักษณะในปัจจุบันและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน

3.1 คุณลักษณะในปัจจุบันและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน ในภาพรวมสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

คุณลักษณะของบัณฑิตปัจจุบันตามความคิดเห็นของสถาบันบริการสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.20$) แต่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.64$) เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าคุณลักษณะของบัณฑิตปัจจุบันอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับคือ ด้านด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเรียงตามลำดับคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะทางปัญญาและด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

3.2 คุณลักษณะของบัณฑิตปัจจุบันที่ปฏิบัติงานในสถาบันบริการสารสนเทศในเขตกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

ด้านคุณธรรม จริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าบัณฑิตปัจจุบันที่ปฏิบัติงานมีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$) และน้อยที่สุดคือมีความสำรวมทั้งกาย วาจา และใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$)

ด้านความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าบัณฑิตปัจจุบันที่ปฏิบัติงานมีความรู้ในวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.69$) และน้อยที่สุดคือสามารถนำเสนอนวัตกรรมที่เหมาะสมในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$)

ด้านทักษะทางปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บัณฑิตมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีทักษะการปฏิบัติงานเฉพาะทางวิชาชีพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.34 และน้อยที่สุดคือ มีทักษะความคิดเชิงวิพากษ์เพื่อนำไปสู่การพัฒนางาน มีค่าเฉลี่ย 3.94

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าบัณฑิตปัจจุบันที่ปฏิบัติงานสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างกันทางด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$) และน้อยที่สุดคือมีความสามารถในการเป็นผู้นำในงานและกิจกรรมต่างๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$)

ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีความรู้ใช้งานเทคโนโลยีในระบบสำนักงานอัตโนมัติได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.22 และน้อยที่สุดคือสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 3.70

3.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตตามความคิดเห็นของสถาบันบริการสารสนเทศในเขตกรุงเทพมหานครมีรายละเอียดดังนี้

ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีจิตในการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.89$) และน้อยที่สุดคือพิจารณาสิ่งต่างๆ ด้วยความยุติธรรมและถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$)

ด้านความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีความใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาตนเอง และฝึกทักษะที่เกี่ยวข้องกับงานอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.77$) และน้อยที่สุดคือมีความรู้ในวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$)

ด้านทักษะทางปัญญา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ควรมีทักษะการปฏิบัติงานเฉพาะทางวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$) และน้อยที่สุด คือ มีทักษะความคิดเชิงวิพากษ์เพื่อนำไปสู่การพัฒนางาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$)

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.74$) และน้อยที่สุดคือสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างกันทางด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมได้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$)

ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์สามารถใช้งานเทคโนโลยีในระบบสำนักงานอัตโนมัติได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.64$) และน้อยที่สุดคือมีทักษะในการวิจัยและใช้สถิติในการทำงานอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามความคิดเห็นของสถาบันบริการสารสนเทศในเขตกรุงเทพมหานคร

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะว่าบัณฑิตควรมีความรู้ด้านวิชาชีพ(การจัดการสารสนเทศ) จำนวน 12 แห่ง รองลงมาคือมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนจำนวน 10 แห่ง ด้านคุณธรรม จริยธรรม กฎหมาย จรรยาบรรณในวิชาชีพ จำนวน 9 แห่ง ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ/การผลิตสื่อประเภทต่างๆ จำนวน 7 แห่ง ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จำนวน 6 คน ด้านการบริหารจัดการ และการปฏิบัติงาน และด้านการบริการและกิจกรรม เท่ากันจำนวน 5 แห่ง

ตอนที่ 5 สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถาบันบริการสารสนเทศ

5.1 ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ผู้อำนวยการสำนักมีความเห็นว่าบรรณารักษ์ต้องปรับตัวไปตามเป้าหมายของห้องสมุด รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีต้องเก่งกว่าการค้นจากกูเกิ้ลส่วนแนวโน้มบรรณารักษ์ยังคงเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานอย่างแน่นอน หอสมุดแห่งชาติมีแผนรับบรรณารักษ์เพิ่มเติมเนื่องจากอัตรากำลังยังไม่เพียงพอ โดยพิจารณากรอบอัตรากำลังเพื่อปรับโครงสร้างให้เหมาะสม และไม่มียุทธศาสตร์การลดอัตรากำลัง ในทางตรงกันข้ามกับต้องการเพิ่มขึ้นอีกด้วยตำแหน่งงานที่ต้องการได้แก่งานเทคนิค งานบริการ และงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศโดยเฉพาะการเลือก และการประเมินทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศไล่เรียงตามความสำคัญดังนี้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านความรู้ และมีเส้นทางความก้าวหน้าทางวิชาชีพบรรณารักษ์ในหอสมุดแห่งชาติค่อนข้างชัดเจน

5.2 อดีตผู้อำนวยการสำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอาจารย์ผู้สอนภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทุกสถาบันบริการสารสนเทศยังต้องการบรรณารักษ์ บรรณารักษ์ยังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ภาพใหญ่สังคมไทยยังต้องการบรรณารักษ์แน่นอน แต่ผลกระทบสภาพของตนเองในฐานะวิชาชีพยังไม่ชัดเจนในสังคมอย่างไรก็ตามผู้ที่เรียนสาขานี้ต้องหาจุดเด่น หาเอกลักษณ์ของตนเองให้ได้ และประเภทงานที่ต้องการมากที่สุด ได้แก่ งานการทำรายการ งานที่ต้องมีทักษะด้านไอที เน้นทักษะที่จำเป็นทางวิชาชีพ มีความรู้ทางการตลาด ใฝ่เรียนรู้ มีการปรับตัว เพิ่มพูนความรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศไล่เรียงตามความสำคัญดังนี้ ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

เส้นทางความก้าวหน้าทางวิชาชีพบรรณารักษ์ เนื่องจากนโยบายยังไม่ชัดเจนและสภาพของสายสนับสนุนต้องพยายามทำตำแหน่งเชี่ยวชาญ จึงยังไม่เห็นความก้าวหน้า ส่งผลให้มีผู้เข้าสู่

สายวิชาชีพน้อยลง ส่วนมากผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต้องการปฏิบัติงานในตำแหน่งบรรณารักษ์และมีปัญหาเกี่ยวกับวุฒิการศึกษาในการสมัครงาน ซึ่งสถาบันที่ผลิตบรรณารักษ์ต้องทำความเข้าใจกับตลาดแรงงานต่อไป

5.3 หัวหน้าบรรณารักษ์ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้สวนลุมพินี (ห้องสมุดกรุงเทพมหานคร)

ตลาดแรงงานยังต้องการบรรณารักษ์อยู่อีก นโยบายของผู้บริหารจะมีการรับบรรณารักษ์เพิ่มขึ้นโดยเปิดรับสมัครตามแผนประมาณ 2 ปี ต่อ 1 ครั้ง ลักษณะงานที่ต้องการมากที่สุดได้แก่ต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของแต่ละที่ บริบทเป็นอย่างไร ต้องมองภาพรวม แก้ปัญหาได้ บรรณารักษ์ต้องทำได้ทุกอย่าง สามารถจัดกิจกรรมนอกพื้นที่ได้

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศไล่เรียงตามความสำคัญดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ ด้านความรู้ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและด้านทักษะทางปัญญา

เส้นทางการทำงานสามารถก้าวไปเป็นตำแหน่งชำนาญการได้แต่มีข้อจำกัดบ้าง การสอบบรรจุจะเป็นระดับ 3 คือ บรรณารักษ์ปฏิบัติการ เมื่อครบ 2 ปี ต้องทำผลงานเพื่อขึ้นไปเป็นระดับชำนาญการ อย่างไรก็ตามบรรณารักษ์ในอนาคตถ้าต้องการความก้าวหน้าบรรณารักษ์ต้องเก่งหลากหลายด้าน

5.4 ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและบริหารสารสนเทศมาตรฐาน ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

แนวโน้มตลาดแรงงาน บรรณารักษ์ไม่ได้ทำงานห้องสมุดโดยตรงแต่ต้องเป็นผู้ที่สืบเสาะในการค้นหาข้อมูล สามารถแนะนำผู้ใช้ให้เข้าถึงข้อมูล แต่วิธีการเข้าถึงข้อมูลถ้ามีในเรื่องของการวิเคราะห์ด้วยก็จะเป็นการดี ผู้เรียนต้องมีความรู้มาก และสามารถที่จะมีต้นทุนตัวเองด้วย ต้องมีเทคนิคในการเขียน Portfolio เพื่อให้มีความโดดเด่น ลักษณะงานที่ต้องการมากที่สุดได้แก่ ต้องมีความรู้ด้านภาษาอ่าน พูด สื่อสารได้ดี และต้องมีทักษะการสืบค้น แผนรับบรรณารักษ์ยังไม่มี

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขา วิชาการจัดการสารสนเทศไล่เรียงตามความสำคัญดังนี้ ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความรับผิดชอบ และด้านคุณธรรมจริยธรรม

เส้นทางการทำงานและความก้าวหน้าของวิชาชีพบรรณารักษ์ของห้องสมุด เช่น การจะได้เลื่อนตำแหน่งหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการภายใน และการอนุมัติตำแหน่ง อย่างไรก็ตามมีการพัฒนาบุคลากรหลายด้านเช่น มีการอบรม สัมมนา และมีทุนจากต่างประเทศจำนวนมาก

5.5 บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนปัญญาวารคุณ

บรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนยังมีความต้องการอยู่อีกมากโดยเฉพาะในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกโรงเรียนต้องการผู้จบวุฒิบรรณารักษศาสตร แต่ที่ต้องการมากที่สุดคือมีวุฒิศึกด้วยจะดีมากเพราะจะได้สอนได้ด้วยและปฏิบัติงานในห้องสมุดได้อีกด้วย อยากให้สถาบันที่ผลิตบัณฑิตทางด้านนี้มีหลักสูตรที่ควบคู่กับ คบ. ในวิชาชีพครูด้วย คือเรียน 4 ปี แล้วฝึกสอนอีก 1 ปี บรรณารักษ์ต้องทำงานได้ทุกงาน แม้กระทั่งงานเกี่ยวกับการพิมพ์เอกสารราชการที่ถูกต้อง งานวิเคราะห์หนังสือที่จำเป็นต้องทำได้ งานบริการ นอกจากนี้ยังต้องมีความสามารถในการทำกิจกรรมอีกด้วย ห้องสมุดโรงเรียนมีแผนรับบรรณารักษ์แต่ก็มีปัญหาเรื่องการรับบรรณารักษ์ซึ่งหายากเนื่องจากส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพอิสระ และบางส่วนก็ไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศไล่เรียงตามความสำคัญดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้าน

ความรู้ด้านวิชาชีพเพื่อจัดการงานห้องสมุด ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เส้นทางการทำงานและความก้าวหน้าของวิชาชีพบรรณารักษ์ของห้องสมุดโรงเรียนปัญญาวรคุณมีความชัดเจน เนื่องจากเป็นข้อกำหนดของ สพฐ. ในการบรรจุเข้าทำงาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถสรุปประเด็นที่นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และอภิปรายผลเพื่อที่จะเป็นข้อมูลนำไปสู่การเสนอแนะในการวิจัยต่อไป ปรากฏว่ามีประเด็นสำคัญที่ควรอภิปรายดังนี้

1. ความต้องการบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามความคิดเห็นของสถาบันบริการสารสนเทศในเขตกรุงเทพมหานคร จากข้อมูลเชิงปริมาณพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียน ส่วนใหญ่สังกัดภาครัฐมากกว่าภาคเอกชน สาเหตุมาจากปริมาณของห้องสมุดโรงเรียนในกรุงเทพมหานครมีมากกว่าห้องสมุดประเภทอื่นๆ และต้องการบัณฑิตที่มีวุฒิการศึกษาด้านวิชาการจัดการสารสนเทศเข้าปฏิบัติงานจำนวน 188 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 70.15 และมีแผนรับในปีงบประมาณ 2560 มากที่สุด จำนวน 82 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 43.62 และมีความต้องการจำนวนบัณฑิต 109 คน สอดคล้องกับงานวิจัยของคณาจารย์กลุ่มวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (2555)มีความต้องการบัณฑิตทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์จำนวน 248 คน และงานวิจัยของกรัณท์รัตน์ ประเสริฐธนากุล (2557)ความต้องการของตลาดแรงงานสาขา บรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ในระยะ 5 ปีข้างหน้า มีจำนวน 48 แห่ง จากจำนวนตลาดแรงงานทั้งหมด 70 แห่ง และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีความต้องการบัณฑิตและมีแผนรับบัณฑิตในระยะ 1-5 ปีข้างหน้า ในสถาบันบริการสารสนเทศทุกประเภท

2. คุณลักษณะในปัจจุบันและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน มีดังนี้

2.1 คุณลักษณะในปัจจุบันและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในภาพรวม

คุณลักษณะของบัณฑิตปัจจุบันตามความคิดเห็นของสถาบันบริการสารสนเทศในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก แต่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของอรพินธุ์ พูนนารถ (2546)พบว่าความคิดเห็นตามสภาพที่มีอยู่จริงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่ความคิดเห็นที่หน่วยงานพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าคุณลักษณะของบัณฑิตปัจจุบันอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับคือ ด้านด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของคณาจารย์กลุ่มวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (2555) ที่ศึกษาคุณสมบัติเฉพาะของบัณฑิตที่หน่วยงานต้องการมากที่สุดคือ มีคุณธรรม จริยธรรมและงานวิจัยของกรัณท์รัตน์ ประเสริฐธนากุล (2557)มีความต้องการบัณฑิตที่มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการทำงานร่วมกันในที่ทำงาน และด้านคุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันสังคมประสบปัญหาด้านคุณธรรม และจริยธรรมเป็นอย่างมากจึงมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับเรื่องคุณธรรม และจริยธรรม มากที่สุด

2.2 คุณลักษณะของบัณฑิตปัจจุบันที่ปฏิบัติงานในสถาบันบริการสารสนเทศในเขตกรุงเทพมหานคร มีประเด็นอภิปรายดังนี้

ด้านคุณธรรม จริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มี 4 ข้อที่มีคุณลักษณะในระดับมากที่สุดเรียงเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือบัณฑิตปัจจุบันที่ปฏิบัติงานมีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความประพฤติดีและมีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และมีจิตในการให้บริการ ส่วนด้านที่เหลือน้อยอยู่ในระดับมากทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของอรพินธุ์ พูนนารถ (2546) ความคิดเห็นตามสภาพจริงของบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์พบว่าจุดเด่นที่สุดของบัณฑิตตามความคิดเห็นของหัวหน้างานเรียงตามลำดับความถี่ 5 อันดับได้แก่ มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ ขยันทำงาน และมีความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ

ด้านความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าบัณฑิตปัจจุบันที่ปฏิบัติงานมีความรู้ในวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพา อินแมน กุลธิดา ท้วมสุข และจุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์ (2542, น.69-82) ได้วิจัยลักษณะงานและความรู้ความสามารถของบุคลากรผู้ให้บริการสารสนเทศในองค์กรของรัฐและเอกชนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร พบว่าความรู้ความสามารถที่ผู้บริหารเห็นว่ามีในระดับมาก ได้แก่ ความรู้ความสามารถด้านงานเทคนิคซึ่งเป็นงานทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์โดยตรง และสอดคล้องกับงานวิจัยของสารภี วรรณตรง และสันทนากุลรัตน์ (2550) ได้ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรและความพึงพอใจของผู้ว่าจ้างบัณฑิตต่อหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านคุณลักษณะวิชาชีพของบัณฑิตและด้านคุณลักษณะนิสัยของบัณฑิตบรรณารักษศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านทักษะทางปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บัณฑิตมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือมีทักษะการปฏิบัติงานเฉพาะทางวิชาชีพและสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพา อินแมน กุลธิดา ท้วมสุข และจุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์ (2542, น.69-82) ได้วิจัยลักษณะงานและความรู้ความสามารถของบุคลากรผู้ให้บริการสารสนเทศในองค์กรของรัฐและเอกชนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร พบว่าความรู้ความสามารถที่ผู้บริหารเห็นว่ามีในระดับมาก ได้แก่ ความรู้ความสามารถด้านงานเทคนิคซึ่งเป็นงานทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์โดยตรง

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าบัณฑิตปัจจุบันที่ปฏิบัติงานสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างกันทางด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมได้อยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของอรพินธุ์ พูนนารถ(2546)ความคิดเห็นตามสภาพจริงของบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ พบว่าจุดเด่นที่สุดของบัณฑิตตามความคิดเห็นของหัวหน้างานเรียงตามลำดับความถี่ 5 อันดับได้แก่ มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ ขยันทำงานและมีความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ

ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสามารถใช้งานเทคโนโลยีในระบบสำนักงานอัตโนมัติได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพา อินแมน กุลธิดา ท้วมสุข และจุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์ (2542, น.69-82)จากการสอบถามความรู้ความสามารถของบุคลากรผู้ให้บริการสารสนเทศตามความเห็นของผู้บริหารพบว่าความรู้ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี เช่น รู้และมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในสำนักงานได้ อยู่ในระดับมาก

2.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตตามความคิดเห็นของสถาบันบริการสารสนเทศในเขตกรุงเทพมหานคร

ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มีจิตในการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และลำดับสุดท้ายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือพิจารณาสิ่งต่างๆด้วยความยุติธรรมและถูกต้อง สอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามที่ต้องการคุณลักษณะบัณฑิตที่มีใจรักการบริการและจิตสัมพันธ์ จำนวน 5 แห่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของคณาจารย์กลุ่มวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (2555) ที่ศึกษาคุณสมบัติเฉพาะของบัณฑิตที่หน่วยงานต้องการมากที่สุดคือ มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ และงานวิจัยของกรัณท์รัตน์ ประเสริฐธนากุล (2557) มีความต้องการบัณฑิตที่มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการทำงานร่วมกันในที่ทำงาน และด้านคุณธรรม จริยธรรม และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์หัวหน้าบรรณารักษ์ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ สวนลุมพินี และบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนปัญญาวรคุณ ที่ต้องการบัณฑิตที่มีจิตบริการ และสอดคล้องกับแนวคิดของมาร์แชลและคนอื่นๆ (Marshall et al., 2003) ที่อธิบายว่านักสารสนเทศในศตวรรษที่ 21 ด้านความรู้ความสามารถเฉพาะคือมีจิตใจให้บริการ คำนึงถึงการมอบหมายหน้าที่ในการให้บริการให้ดีที่สุด

ด้านความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีความใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาตนเอง และฝึกทักษะที่เกี่ยวข้องกับงานอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และลำดับสุดท้ายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือมีความรู้ในวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของกิติพร เพชรพราว (2543) ได้ศึกษาคุณลักษณะและทักษะพื้นฐานทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์สำหรับบรรณารักษ์ในอนาคตพบว่าสถานภาพทางวิชาการมีทั้งหมด 10 ข้อที่สำคัญเป็นอันดับแรกคือติดตามความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าด้านวิชาการในสาขามหาบัณฑิตและสาขาสารนิเทศศาสตร์ และสอดคล้องกับงานของอิมจิต เลิศพงษ์สมบัติและทิพาวรรณศิริวัฒนานานันต์ (2541) ศึกษาเรื่องตลาดแรงงานสำหรับสาขามหาบัณฑิตและสาขาสารนิเทศศาสตร์ ใน 14 จังหวัดภาคใต้ พบว่าความต้องการของสถานประกอบการมี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้และประสบการณ์ ด้านทัศนคติ พฤติกรรมและบุคลิกภาพ และด้านความสามารถ/คุณสมบัติพิเศษ และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามที่ต้องการคุณลักษณะบัณฑิตเป็นผู้ที่สนใจใฝ่รู้ตลอดเวลา โดยเฉพาะความก้าวหน้าในวิชาชีพ จำนวน 12 แห่ง และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์อดีตผู้อำนวยการสำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและบริหารสารสนเทศมาตรฐาน ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามที่ต้องการคุณลักษณะบัณฑิตต้องมีความรู้พื้นฐานทางด้านบรรณารักษศาสตร์ และมีความรู้ในวิชาชีพเฉพาะอย่างแท้จริง จำนวน 12 แห่ง

ด้านทักษะทางปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ควรมีทักษะการปฏิบัติงานเฉพาะทางวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติที่มีความเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตที่สำคัญที่สุดคือด้านทักษะทางปัญญา บรรณารักษ์นอกจากมีความรู้ในวิชาชีพแล้ว ควรต้องมีทักษะการปฏิบัติงานและความสามารถประยุกต์สิ่งที่เรียนมา เช่น ในการทำตรรกะการค้นสารสนเทศลักษณะพิเศษ เป็นต้น

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีอยู่ในระดับมากที่สุด และมี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของกิติพร เพชรพราว (2543) ได้ศึกษาคุณลักษณะและทักษะพื้นฐานทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์สำหรับบรรณารักษ์ในอนาคต ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะและทักษะพื้นฐานทางวิชาชีพสำหรับบรรณารักษ์ในอนาคตควรเน้นด้านมนุษยสัมพันธ์ ที่สำคัญเป็นอันดับแรก คือ ต้องมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ใช้บริการและผู้ร่วมงานและสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพภา ปลีหะจินดา กุศลวัฒน์ คงประดิษฐ์ ศุภรางค์ อินทรารุณ และชิตาภา สุขพลา (2549) ที่ระบุว่างานทางด้านบรรณารักษะจะต้องมีทักษะในการใช้สื่อ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และสามารถใช้ภาษาในการสื่อสาร ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามที่ต้องการคุณลักษณะบัณฑิตมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส จำนวน 6 แห่ง

ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์สามารถใช้งานเทคโนโลยีในระบบสำนักงานอัตโนมัติได้อยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ มีทักษะในการสื่อสารด้วยวาจาที่ชัดเจน ตรงประเด็น มีมารยาทในการพูดและกิริยาท่าทางที่แสดงออกเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพภา ปลีหะจินดา กุศลวัฒน์ คงประดิษฐ์ ศุภรางค์ อินทรารุณ และชิตาภา สุขพลา (2549) ที่ระบุว่างานทางด้านบรรณารักษะจะต้องมีทักษะสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และสามารถใช้ภาษาในการสื่อสาร ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับพิมพ์ อินแมน กุลธิดา ท้วมสุข และจุฑารัตน์ศรวณะวงศ์ (2542, น. 69-82) ได้วิจัยลักษณะงานและความรู้ความสามารถของบุคลากรผู้ให้บริการสารสนเทศในองค์กรของรัฐและเอกชนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร พบว่าบรรณารักษ์ต้องมีความรู้ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี เช่น รู้และมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ใช้เครื่องมือที่ทันสมัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องมือสื่อสารต่างๆ และเครื่องมือที่ใช้ในสำนักงานได้ และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติที่มีความเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตที่สำคัญที่สุดคือควรสามารถคิดวิเคราะห์ประเภทหนังสือให้เหมาะกับองค์กรได้ด้วย และบรรณารักษ์ต้องใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นเก่ง ซึ่งสอดคล้องกับทักษะของนักสารสนเทศที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 โดยมี 3 ทักษะหลักคือ ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี โดยมาร์แชล (Marshall et al., 2003) ได้สรุปความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพในการให้บริการสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การเข้าถึงทรัพยากรเทคโนโลยีและการจัดการโดยการศึกษาผู้ใช้เพื่อเพิ่มคุณค่าของการบริการสารสนเทศ และมีทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามที่ต้องการคุณลักษณะบัณฑิตมีความรู้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการจัดการและการบริการสารสนเทศและมีความสามารถในการประสานงานติดต่อขอข้อมูลเพื่อจัดทำสารสนเทศ จำนวน 6 แห่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถาบันบริการสารสนเทศในเขตกรุงเทพมหานครยังคงมีความต้องการบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศในรอบ 5 ปี ข้างหน้า ในอัตราที่สูง ดังนั้นสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านนี้ควรพิจารณารับนักศึกษาตามความต้องการของผู้ใช้

1.2 จากข้อค้นพบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน โดยมีความต้องการคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม สูงสุด รวมถึงด้านความรู้และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบดังนั้นรายวิชาต่างๆ จึงควรสอดแทรกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องดังกล่าวไว้ในวิชาพื้นฐานเพื่อพัฒนาบัณฑิตต่อไป ให้เป็นไปตามความต้องการของสถาบันบริการสารสนเทศ

1.3 หลักสูตรการจัดการสารสนเทศควรมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพทางการจัดการห้องสมุด และเน้นวิชาที่ว่าด้วยคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยในประเด็นดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษากลุ่มประชากรให้ครอบคลุมทั้งประเทศ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อบัณฑิตที่จะสำเร็จการศึกษา ว่าในภาพรวมมีความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านใดมากที่สุดเพื่อสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านนี้จะได้จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

2.2 ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

บรรณานุกรม

- กรัณท์รัตน์ ประเสริฐธนากุล. (2557). *ความต้องการของตลาดแรงงานและคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ในเขตกรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต).* กรุงเทพฯ: สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กลุ่มวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. (2555). *การศึกษาความต้องการบัณฑิตบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์(รายงานผลการวิจัย).* กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- กิติพร เพชรพราว. (2543). *คุณลักษณะและทักษะพื้นฐานทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์สำหรับบรรณารักษ์ในอนาคต(ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต).* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- คณาจารย์กลุ่มวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. (2555). *การศึกษาความต้องการบัณฑิตบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์(รายงานผลการวิจัย).* กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานวิทยทรัพยากร. (ม.ป.ป.). สืบค้น 23 มีนาคม 2559, จาก [http:// www.car.chula.ac.th/link/tag/5](http://www.car.chula.ac.th/link/tag/5).
- ทิพภา ปลีหะจินดา, กุศลวัฒน์ คงประดิษฐ์, ศุภรางค์ อินทรารุณ และชิตาภา สุขพลา. (2549, กันยายน-ธันวาคม). การศึกษาแนวโน้มความต้องการบัณฑิตในสาขาบรรณารักษศาสตร์. *วารสารวิชาการ*, 14(23), 109-130.
- พิมพ์ อินแมน, กุลธิดา ท้วมสุข และจุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์. (2542, กันยายน-ธันวาคม). ลักษณะงานและความรู้ความสามารถของบุคลากรผู้ให้บริการสารนิเทศศาสตร์ในองค์กรของรัฐและเอกชนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร. *วารสารบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข.*, 17(3), 69-82.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์, สมสุข อีระพิจิตร และวิชญ์ เชาว์ดำรง. (2554). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ของประเทศไทย: จากการวิจัยสู่การปฏิบัติ(พิมพ์ครั้งที่ 3).* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รายชื่อโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร. (2559). สืบค้น 11 สิงหาคม 2559, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/รายชื่อโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร>
- ศัพท์านุกรมการวิจัยทางประชากรและสังคม. (2558). สืบค้น 8 กันยายน 2559, จาก <http://www.popterms.mahidol.ac.th/Popterms/Note2558.php>
- สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. (2559). *ทำเนียบนามห้องสมุดในประเทศไทย.* สืบค้น 11 สิงหาคม 2559, จาก [http://tla.or.th/library-search.php? status=confirm](http://tla.or.th/library-search.php?status=confirm).
- สารทิ วรรณตรง และสันทนา กุศลรัตน์. (2550). *ปัญหาการใช้หลักสูตรและความพึงพอใจของผู้ว่าจ้างบัณฑิตต่อหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.*

- ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร. (2551). สืบค้น 8 กันยายน 2559, จาก <http://office.bangkok.go.th/dll/main.html>
- อรพินธุ์ พูนนารถ. (2546). การศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้างานต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์(รายงานผลการวิจัย). อุดรดิตถ์: สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์.
- อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ และทิพาพรรณ ศิลพัฒนานุสานต์. (2541). ตลาดแรงงานสำหรับสาขาบรรณารักษศาสตร์สารนิเทศศาสตร์ใน 14 จังหวัดภาคใต้(รายงานผลการวิจัย). ปัตตานี: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970, September). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Marshall, G. J., et al. (2003). *Competencies for Special Librarians of the 21st Century*. Retrieved April 9, 2016, from <http://www.sla.org/content/SLA/professional/meaning/competency.cfm>